

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 5775/21

לפני: כבוד השופט ע' פוגלמן
כבוד השופטת ע' ברון
כבוד השופט י' אלרון

העותרת: תנועת רגבים (ע"ר)

נ ג ד

המשיבים: 1. שר הביטחון
2. מפקד פיקוד מרכז
3. ראש המינהל האזרחי

עתירה למתן צו על-תנאי

בשם העותרת: עו"ד בועז ארזי

בשם המשיבים: עו"ד יצחק ברט

פסק-דין

השופטת ע' ברון:

1. לפנינו עתירה שעניינה בטענה שהמשיבים מקפאים הליכי אכיפה נגד בנייה בלתי חוקית באזור יהודה ושומרון, וזאת בהסתמך על נוהל 'ועדת משנה לפיקוח' מחודש יוני 2016 (להלן: הנוהל). לטענת העותרת, עמותת תנועת רגבים (להלן: רגבים), הנוהל קובע באופן מפורש שבהינתן נסיבות מסוימות, יוקפאו הליכי האכיפה מטעם המשיבים באופן אוטומטי. רגבים מפרטת שבארבעת המקרים הבאים המשיבים מיישמים את הפרקטיקה הנטענת – כאשר מוגש ערר על דחיית בקשה להיתר להכשרת הבנייה הבלתי חוקית; כאשר מוגשת בקשה לאישור תב"ע (תוכנית מפורטת) המסדירה את הבנייה הבלתי חוקית; כאשר מוגשת עתירה לבית משפט זה או לטריבונל שיפוטי אחר ביחס לפעולות האכיפה; וכאשר מוגשת בקשה להקפאת הליכים בהתאם לנוהל. לטענת רגבים, הקפאת הליכי האכיפה מצד המשיבים אינה עולה בקנה אחד עם הוראות חוק תכנון ערים כפרים ובניינים מס' 79 לשנת 1966 (להלן: חוק התכנון הירדני), כך שלשיטתה יש להורות

על תיקון הנוהל. בתוך כך, רגבים סבורה שהנוהל מקנה הלכה למעשה חסינות מהליכי אכיפה נגד בנייה בלתי חוקית, ולטענתה עיגון הפרקטיקה שבנוהל נעשה בחוסר סמכות. רגבים מוסיפה וטוענת כי התנהלות המשיבים מעודדת בנייה בלתי חוקית, וכי עצם הקפאת הליכי האכיפה מעידה על חוסר סבירות בפעולתם ובשיקול דעתם.

2. התבקשה תגובת המשיבים לעתירה, במסגרתה אלו טוענים שיש לדחות את העתירה על הסף מחמת התייתרותה. המשיבים מציינים כי לאחר שנערכה עבודת מטה לעדכון הנוהל, ביום 5.1.2022 פורסם נוהל 'ועדת המשנה לפיקוח' – עדכון מס' 1 (להלן: הנוהל המעודכן). המשיבים טוענים כי בנוהל המעודכן הוסרו ההוראות שנתקפו בעתירה, כך שלשיטתם הסעד המבוקש בעתירה התייתר והתשתית העובדתית שעליה נסמכת העתירה השתנתה משמעותית. המשיבים מוסיפים ומציינים שלפי סעיף 38 לחוק התכנון הירדני, מוטלת עליהם חובה להקפיד הליכי אכיפה כאשר מוגשת בקשה להיתר בנייה להסדרת בינוי שלגביו הוצא צו להפסקת עבודה או צו להריסה, וכך מורה הנוהל המעודכן.

לגופו של עניין, המשיבים טוענים כי במקרים שבהם מוגש ערר על החלטת ועדת המשנה לפיקוח לדחות בקשה להיתר בנייה, פירושו של דבר שההחלטה בנוגע לבינוי הבלתי חוקי טרם הפכה לסופית ויש לראותה כ"תלויה ועומדת", ומשכך אין להמשיך ולקדם את הליכי האכיפה בעניינה. בהתייחס למקרים שבהם מוגשת עתירה לבית המשפט לעניינים מנהליים או לבית משפט זה, המשיבים מבהירים כי הם פועלים בנדון בהתאם להוראות בית המשפט, בהתבסס על הרציונל שלפיו מצופה מהם שלא לנקוט צעדים בלתי הפיכים שימנעו את בירור העתירה. עוד מציינים המשיבים כי בניגוד לנטען על ידי רגבים, לא קיים מקור חוקי המחייב הקפאה אוטומטית של הליכי אכיפה בעת שמוגשת בקשה לאישור תוכנית מפורטת המסדירה את הבנייה הבלתי חוקית או כאשר מוגשת בקשה להקפאת הליכים. לבסוף, המשיבים עומדים על כך שלגורמי האכיפה נתון שיקול דעת רחב בנושאים הקשורים להפעלת סמכויותיהם, וכי היקף הביקורת השיפוטית על החלטות מסוג זה הוא מצומצם.

3. לנוכח תגובת המשיבים, רגבים התבקשה להשיב אם היא עודנה עומדת על עתירתה.

בתשובה שהוגשה מטעמה ביום 14.2.2022, הודיעה רגבים כי היא עומדת על העתירה, שכן לטענתה גם הנוהל המעודכן חורג מהוראות חוק התכנון הירדני. רגבים מדגישה שעתירתה כוונה באופן כללי נגד כל פרקטיקה של הקפאת הליכי אכיפה בניגוד

לחוק התכנון הירדני, וכעת בנוהל המעודכן נמשכת פרקטיקה של הקפאת הליכי אכיפה – במקרה שבו מוגשת בקשה להיתר בנייה בגין הבנייה הבלתי חוקית. בהקשר זה רגבים מדגישה שאמנם היא לא ציינה בעתירתה כי המשיבים מקפאים הליכי אכיפה כאשר מוגשת בקשה להיתר בנייה; אלא שלטענתה הסיבה לכך נבעה מהיעדר ידיעה מצידה שהמשיבים מקפאים הליכי אכיפה בנסיבות אלה.

4. דין העתירה במתכונתה הנוכחית להימחק בשל מיצויה. המסד העיקרי הניצב בבסיס העתירה, הוא הפרקטיקה הלכאורית שנהגו המשיבים בהתאם לנוהל. כאמור, לאחר הגשת העתירה המשיבים פעלו ותיקנו את הנוהל – סעד שכזכור התבקש בעתירה – ופירסמו את הנוהל המעודכן. בנסיבות אלה, משהשתנו הן התשתית העובדתית שבבסיס העתירה הן הסעד העיקרי שביסודה, הרי שאין מקום להורות על "תיקון הנוהל" כלשון הסעד המבוקש בעתירה (השוו: בג"ץ 2268/13 פלוני נ' היועץ המשפטי לממשלה, פסקה 2 (22.11.2016)). ככל שרגבים חפצה לתקוף את הוראות הנוהל המעודכן, עליה להגיש עתירה חדשה, המבוססת על התשתית העובדתית העדכנית ולאחר שתמצה הליכים בהקשר זה מול המשיבים. ואך מובן כי אין בדברים אלה משום הבעת עמדה ביחס לעתירה העתידית, אם כזו תוגש.

5. לנוכח האמור, העתירה נמחקת. למען הסר ספק מובהר כי טענותיה של רגבים שמורות לה. בנסיבות העניין, בהתחשב בתרומתה המסוימת של העתירה לעדכון הנוהל, לא ייעשה צו להוצאות.

ניתן היום, כ"ט באדר א' התשפ"ב (2.3.2022).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט